

שחר בוקמן
עורך אקולוגיה וסביבה

ציטוט מומלץ

בוקמן ש. 2013. דבר העורך.
אקולוגיה וסביבה 4(4).

צמחונות וטבעונות – אופנה חולפת או שינוי עמוק, שעתידי להשאיר את רישומו על החברה? | צילום: KH Tan, Pexels

1 בדצמבר, 2013

גיליון חורף 2013 / כרך 4(4)

דבר העורך

לא יגדם אדם להמתת אפרוח

אלא באמצעות מכונה יעודית

(להלן המכונה)

נשארה על ידי המנה

ושמתקימים בה התנאים הבאים:

היא בעלת להבים, זיזים או בליטות

מסתובבות במהירות גבוהה

הגורמות למות מידי של האפרוח.

מתוך אפרוח (אגי משעול, ענה, 2011). מבוסס על תקנות צער בעלי חיים – המתת אפרוחים.

קוראות וקוראים יקרים,

שנת 2013 הוכתרה על-ידי רבים כשנת הצמחונות או שנת הטבעונות. האם זוהי אופנה חולפת המושפעת בין השאר מדמותו הכריזמטית והפרובוקטיבית של גארי יורופסקי? כפי שקיימות נתפסה לפני כשבע שנים כאופנה חולפת שנישאה על גבו של אל גור, כך נראה שהשינוי בהתייחסותנו למזון מן החי הוא שינוי עמוק, שעתידי להשאיר את רישומו על החברה.

שיקולים סביבתיים ומוסריים הם מרכזיים בהשפעה על החלטות אישיות בדבר צריכת מזון מן החי. אך בעוד שמניעים סביבתיים עשויים להוביל למסקנה שיש לצמצם את הצריכה, בעיקר של בשר, הרי שטיעונים מוסריים מובילים להימנעות מחלטה, כלומר לצמחונות או אף לטבעונות. לראיה, היוזמה 'יום שני ללא בשר' (meatless Monday), הקוראת להפחתת אכילת הבשר, משתמשת בעיקר בטיעונים סביבתיים.

ד"ר דניאל מישורי, חבר סגל באוניברסיטת תל-אביב, המתמחה בפילוסופיה ובאתיקה סביבתית, סבור שבמציאות הנוכחית של תעשיית המזון מן החי, שיקולים סביבתיים משתלבים היטב עם הטיעון המוסרי נגד ניצולם ואפלייתם של בעלי חיים, וזאת בשל העלות הסביבתית הגבוהה של מזון כזה – פליטות פחמן, זיהומי מים, קרקע ואוויר, הטיית חלק גדל והולך מגידולי הגרעינים להזנת בעלי החיים ועוד. מישורי מציע לדמיין עולם שנמצאו בו פתרונות להשלכות הסביבתיות של אכילת מזון מן החי, ושתזונה זו אינה סותרת בו את עקרונות הקיימות. גם במציאות כזו ראוי כי לא יכפה האדם על בעלי החיים תפקוד או התנהגות השונים מאלה המתאימים להם בהתאם לדפוסיהם הביולוגיים (כך לדוגמה, פרות צריכות ללחך עשב ולא להיות ניזונות מגרעינים, ותנאי מחייתן ותזונתן של תרנגולות לא אמורים לדחוק אותן לקניבלים). כמובן שמציאות כזו מחייבת אתחול של תעשיית המזון, של שיטות הגידול ושל דפוסי צריכת המזון בחברה האנושית. מישורי סבור שבעוד שאקולוגים יכולים להסכים למציאות שכזאת, ארגוני זכויות בעלי חיים – המונעים מגישה ביו-צנטרית, שלפיה לכל היצורים החיים יש ערך – יתנגדו לה. הדבר דומה למתח הקיים כיום בין שתי גישות אלה ביחס לציד מבוקר של חיות בהיעדר טורפים טבעיים. בתנאי הגידול הנוכחיים, שתי הגישות קרובות בהתנגדותן לאכילת מזון מן החי, ועשויות לתרום שיקולים מוסריים משלימים כנגד מוסר אנתרופוצנטרי המייחס מעמד מוסרי לבני אדם בלבד, והמתייחס לטבע ולבעלי החיים כאל "מפצאים" בלבד לשימושם של בני אדם.

מה מקומה של סוגיה זו בשיח הסביבתי? מדוע כמעט שלא נשמע בישראל קול מקצועי ביחס לקשרים בין סביבה, תזונה ובריאות? ובאיזה אופן תשפיע העברת סמכויות אכיפת חוקי צער בעלי חיים לידי המשרד להגנת הסביבה על האפרוח משירה של אגי משעול?

קריאה נעימה,

שחר בוקמן